

HISTORIA JA LÄHTEET

LÄHDE ON TODISTE

MITÄ HISTORIA ON?

- ”historia” on kreikkaa
- tarkoittaa **kertomusta** tai tutkimusta menneisyydestä
- **humanistinen** aine: selittää ja kuvaa **ihmisen** toimintaa eri aikakausina
- tiedot lähteistä tehtyjä **johtopäätöksiä**
- totuus **tulkinnallista** – ero luonnontieteisiin

LUKIOSSA

- **3 pakollista opintojaksoa (1 / vuosi)**
  1. Maailmanhistoria ja luonto
  2. ”Sotakurssi” – Euroopan 1900-luku
  3. Itsenäisen Suomen historia
- **4 valinnaista opintojaksoa:**
  1. Eurooppalainen ihminen
  2. Suomen varhaishistoria vuoteen 1917
  3. Kulttuurit kohtaavat
  4. ***Maailma nyt (valmentaa kirjoituksiin)***

MITEN HISTORIAA OPISKELLAAN?

- Eläydy - ikään kuin matkaisit aikakoneella
- Katso historiallisia elokuvia sekä dokumentteja
- Lue historiallisia romaaneja
- Pelaa historiallisia pelejä

MIKSI HISTORIAA OPIKELLAAN?

- Toistammeko samat virheet aina uudelleen?
- Ymmärrä nykyisyyttä
- Ennusta tulevaisuutta
- Ihmiskunnan muisti
- Yleissivistys
- Avain kansainvälisyyteen
- Vieraat kulttuurit
- Tiedonhalu, uteliaisuus

HISTORIAN TUTKIMUS ON SALAPOLIISIN TYÖTÄ

kuka teki?

mitä teki?

miksi teki?

EPÄILE KAIKKEA!

ERNST HEINRICH PHILIPP AUGUST HAECKEL (1834 – 1919)

- saksalainen biologi
- kansantajuisti Charles Darwinin evoluutioteoriaa
- Haeckel on tullut kuuluisaksi sikiökuvista
  - **Ovat väärennöksiä**
  - Sikiökuvat ovat esiintyneet monissa evoluutiobiologian kirjoissa vielä 2000-luvullakin!
- Haeckel on saanut kyseenalaista mainetta myös rotubiologisilla näkemyksillään, joihin viitattiin usein natsi-Saksan propagandassa.

MITÄ LÄHTEET OVAT?

KIRJALLISET LÄHTEET

- kirjeet
- päiväkirjat
- asiakirjat

HENKISET LÄHTEET

- perimätieto
- kieli
- tavat

KUVALÄHTEET

- taideteokset
- valokuvat
- sinetit

ESINELÄHTEET

- sinetit
- rahat
- työkalut
- rajakivi

ULKOINEN LÄHDEKRITIIKKI

- tutkii ja paljastaa väärennökset
- kysyy, onko lähde se, jona se esiintyy

SISÄINEN LÄHDEKRITIIKKI

- kysyy, mihin tarkoitukseen lähde on tehty
- kysyy, mihin kirjoittaja pyrkii

HENKISET LÄHTEET: SANONTOJA

- Jos tasku on tyhjä, tuomari on kuuro.
  - Venäläinen sananlasku
- Yksi kuva vastaa tuhatta sanaa.
  - Yhdysvaltalainen mainos 1921
- Toimii kuin junan vessa.
  - Jokin asia toimii varmasti.

KUINKA LUOTETTAVA LÄHDE ON?

---

1. Taustoittaminen

2. Kontekstualisointi

Konteksti = **asiayhteys**, jossa jokin tietty asia tapahtuu tai mainitaan;
ympäristö, tausta ja olosuhteet jotka vaikuttavat tapahtumaan

GRAVIS ADMODUM 1171 TAI 1172: PAAVI KIRJOITTI RUOTSIN ARKKIPIISPALLE

- Paavin kirje Ruotsin arkkipiispalle vuonna 1171 tai 1172:
- *Ylen raskas ja haikea valitus on esitetty apostoliselle istuimelle siitä, että suomalaiset aina, kun heitä uhkaa **vihollisten sotajoukko**, lupaavat **säilyttää kristillisen uskon** ja pyytävän hartaasti kristillisen lain saarnaajia ja selittäjiä, mutta sotajoukon vetäytyttyä **kieltävät uskon** sekä halveksivat ja ankarasti vainoavat saarnaajia.*
- Kuinka **luotettava** tämä lähde on? Kahdella professorilla on siitä eri mielipide.

GRAVIS ADMODUM 1171 TAI 1172: PAAVI KIRJOITTI RUOTSIN ARKKIPIISPALLE

- Kaksi eri tulkintaa paavin kirjeestä:
- Tulkinta 1: Professori **Jukka Korpela** katsoo kirjeen olevan osa nousevan kuningasvallan pyrkimystä **vakiinnuttaa asemansa** "Itämaassa". Kirje siis kuvaa asianmukaisesti varhaisen Suomen alueen oloja.
- Tulkinta 2: Professori **Mauno Jokipii** taas korostaa asiakirjan *retorisuutta*, minkä vuoksi sitä **ei tule pitää historiallisena** kuvauksena tuolloisesta Suomesta. Kyse on pikemminkin "kaunokirjallisuudesta".
- Kaksi erilaista **TULKINTAA**, jotka molemmat ovat hyvin perusteltuja.

TAUSTOITTAMINEN: MITEN ANALYSOIT PAAVIN KIRJETTÄ?

- Mikä se on? (kirje, uutinen, puhe...) KIRJE
- Kuka on tehnyt? PAAVI
- Miksi se on tehty? (pyrkimys, tavoite) OHJE / NEUVO HALLITA SUOMALAISIA
- Milloin se on tehty? 1171 TAI 1172

KONTEKSTUALISOINTI: MITEN ANALYSOIT PAAVIN KIRJETTÄ?

- Mihin aikakauteen liittyy? SUOMEN VARHAISKESKIAIKA
- Mihin tapahtumaan liittyy? KRISTINUSKON TULO SUOMEEN / SUOMEN VALLOITTAMINEN
- Miten julkaisuaika vaikuttaa sisältöön? (Onko se julkaistu tapahtuma-aikaan vai myöhemmin?) TAPAHTUMA-AJALTA
- Alkuperäisasiakirja ei ole säilynyt, asiakirjan teksti tunnetaan ainoastaan myöhäisempänä kopiona